

Notitie Financieel Kader

2020-2023

Schiermonnikoog

Voorwoord

Hierbij leggen wij de Notitie "Financieel Kader 2020-2023" aan u voor. Nu dit college ruim een jaar aan de slag is willen we u in deze notitie een 18 tal wensen en voorstellen voor nieuw beleid voorleggen. We willen graag ambitieus aan de slag met o.a. handhaving, verkeer, wonen, allemaal onderwerpen die voortkomen uit ons startdocument 'Samen aan de slag'. We hopen dat u zich kunt vinden in deze voorstellen zodat wij voortvarend aan de slag kunnen met deze onderwerpen.

Het meerjarenbeeld is in alle jaren positief. Vanaf 2020 is er sprake van een structureel voordeel. De huidige stand van het meerjarenperspectief is t/m de raadsvergadering van mei 2019, plus de voorstellen uit de juniraad, maar nog zonder de uitkomsten van de meicirculaire 2019. Zodra de uitkomst van de meicirculaire bekend is, zal dit als nagekomen stuk naar u toe worden gestuurd.

Paragraaf 1.1 laat de ontwikkeling van onze structurele financiële positie zien sinds de vaststelling van de begroting 2019. Hier is ook de financiële vertaling te zien van de diverse raadsbesluiten sinds het vaststellen van de begroting 2019 in de novemberraad van 2018.

Paragraaf 1.2 laat zien wat de eenmalige ruimte is binnen de algemene reserve.

Hoofdstuk 2 bevat net als voorgaande jaren de uitgangspunten voor de indexatie van de inkomsten en uitgaven.

Hoofdstuk 3 bevat de wensen voor nieuw beleid/vervangingsinvesteringen en gewijzigd beleid.

De Notitie Financieel Kader is de opmaat voor onze (meerjaren-)begroting 2020 en volgend.

De provincie hanteert als uitgangspunt voor haar financieel toezicht dat gemeenten ofwel hun eerste jaarschijf structureel sluitend moeten hebben, ofwel hun laatste jaarschijf.

Het uitgangspunt van het college is een sluitende begroting in de eerste jaarschijf, jaarschijf 2020.

Inhoudsopgave

1. Ontwikkelingen op Schiermonnikoog	4
1.1 Ontwikkeling structurele begrotingspositie	4
1.2 Ontwikkelingen eenmalige begrotingspositie	7
2 Eigen uitgangspunten begroting 2020	8
2.1 Meerjarenonderhoudsplannen	8
2.2 Vervangingsinvesteringen	8
2.3 Rentepercentage	9
2.4 CAO-ontwikkelingen	9
2.5 Indexatie budgetten voor diensten van derden	9
2.6 Indexatie subsidies en bijdragen	9
2.7 Indexatie leges, heffingen, rechten en belastingen	9
3 Voorstellen nieuw beleid	10
3.1 Toelichting voorstellen nieuw beleid	10
Bijlage 1: Totaaloverzicht met voorstel nieuw beleid/gewijzigd beleid	
Bijlage 2: Vergelijking (water)toeristenbelasting Waddeneilanden	

1. Ontwikkelingen op Schiermonnikoog

1.1 Ontwikkeling structurele begrotingspositie

Begrotingssaldi na begrotingsbehandeling.

De primaire begroting 2019 laat de volgende saldi zien:

2020: € 61.635 voordeel

2021: € 117.020 voordeel

2022: € 174.095 voordeel

Na vaststelling van de begroting hebben zich een aantal ontwikkelingen voorgedaan die de begrotingspositie beïnvloeden. Deze zijn verwerkt in onderstaande tabel. Waar nodig geven wij een korte toelichting op elk van de ontwikkelingen. De begrotingssaldi blijven positief in elk van de jaren 2020 t/m 2022. Het jaar 2023 komt er nieuw bij. Het begrotingssaldo van die jaarschijf is derhalve nog onbekend en wordt bekend bij het opstellen van de begroting 2020. Onderstaande tabel geeft een actueel meerjarenperspectief, maar is nog *éxclusief* voorstellen voor nieuw beleid, die in hoofdstuk 3 staan.

Meerjarenperspectief 2020-2022

	2020	2021	2022
beginsaldo 2019 en verder (primaire begroting)	94.990	162.350	211.750
aanbiedingsbrief begroting 2019: extra budget inhuur derden	-33.355	-45.330	-37.655
Begrotingssaldo inclusief aanbiedingsbrief begroting 2019	61.635	117.020	174.095
1/ Effect algemene uitkering -septembercirculaire 2018+ decembercirculaire	10.765	4.985	8.575
2/ Tankinspectie en aanpassing tankstation (Rbs. 26-3-2019)	-2.050	-2.030	-2.010
3/ FUMO: 1ste begrotingswijziging 2019	-2.000	-2.000	-2.000
4/ VRF: begroting 2020	-10.430	-15.100	-20.900
4a/ Aanvullend Pakket GGD > meer uren pedagogische ondersteuning	-3.000	-3.000	-3.000
5/ De Waddeneilanden	6.360	6.360	6.360
6/ Effect 2de turap 2018	0	0	0
7/ Indexatie personeelslasten	0	0	0
8/ Indexatie budgetten	-7.500	-15.000	-22.500
9/ Indexatie subsidies	-1.500	-3.000	-4.500
10/ Indexatie belastingen, heffingen, rechten	0	0	0
11/ Vervallen ENECO-dividend i.v.m. verkoop aandelen	0	-16.165	-16.165
Begrotingsstand bij de NFK 2020-2023	52.280	72.070	117.955
12/ Effect 1ste turap 2019 (nog te behandelen in raadsvergadering juni)	3.350	3.350	3.350
Begrotingssaldi incl. NFK 2020-2023 incl. nog vast te stellen 1ste turap 2019	55.630	75.420	121.305

Toelichting:

Punt 1 > Algemene uitkering

De september- en decembercirculaire van het Rijk leveren een voordeel op voor onze algemene uitkering.

De uitkomsten van de meircirculaire zijn nog niet bekend, maar de verwachting is dat de algemene uitkering fors neerwaarts zal worden bijgesteld en dat er eenmalig over 2018 ook een fors bedrag moet worden terug betaald, omdat het Rijk over 2018 minder heeft uitgegeven dan geraamd en dan dus ook minder hoeft af te storten in het gemeentefonds over 2018 (principe van "Samen de trap op en samen de trap af").

Punt 2 > Tankinspectie en aanpassing benzinstation (Raadsbesluit)

Het raadsbesluit van 26 maart 2019 levert een structureel nadeel op vanaf 2020.

Punt 3, 4, 5 > GR VRF / FUMO / De Waddeneilanden

De VRF heeft haar begroting 2020 af en de gemeentelijke bijdrage is bekend. De bijdrage stijgt. De begroting 2020 van de FUMO is nog niet bekend. De begroting 2020 zal naar alle waarschijnlijkheid leiden tot een hogere bijdrage aan de FUMO en dit zal dus nog invloed gaan hebben op ons structurele begrotingsaldo. Wel is het effect van de 1ste begrotingswijziging 2019 van de FUMO bekend en nu mee genomen.

De begroting 2020 en verder van De Waddeneilanden is ook bekend. De gemeentelijke bijdrage hieraan daalt structureel.

Punt 4a > GR VRF / aanvullend pakket GGD

Voor 2019 en verder nemen we in het kader van preventie van de GGD meer uren af voor pedagogische ondersteuning van ouders en kinderen en pedagogische ondersteuning van beroepsopvoeders en vrijwilligers.

Punt 6/ Effect 2de turap 2018

De structurele effecten van de 2de turap 2018 waren al in onze primitieve begroting 2019 verwerkt.

Punt 7 > indexatie personeelslasten

De cao voor gemeenten liep tot en met 31 december 2018. De onderhandelingen over een nieuwe cao verlopen moeizaam. De werkgevers bieden rond de 5% loonstijging in twee jaar. De vakbonden willen ruim 7% in twee jaar. In onze meerjarenbegroting is rekening gehouden met een loonstijging van 2,5% per jaar. We gaan er van uit dat de lonen met 2,5% per jaar zullen stijgen de komende jaren. Dit levert geen effect op voor de begroting 2020 en verder. In het gemeentefonds worden we gecompenseerd voor loon- en prijsstijgingen. Mocht de loonstijging hoger uit vallen dan waarmee we nu rekening houden, dan volgt compensatie in het gemeentefonds. Zie ook paragraaf 2.4 in deze notitie.

Punt 8 > indexatie budgetten

In de meerjarenbegroting is nu nog rekening gehouden met een prijsstijging van 2,5% per jaar. De prijsstijging over heel 2018 was 1,7%. Over de eerste vier maanden van 2019 is de prijsstijging ruim 2,8%. We gaan er eerst van uit dat de prijzen met 2,5% per jaar zullen stijgen de komende jaren. In de begroting 2019 en verder rekende we nog met 2% stijging per jaar. Dit levert een nadeel op voor 2020 en verder, maar via het gemeentefonds worden we hiervoor gecompenseerd. Die compensatie nemen we meteen ook mee. Zie ook paragraaf 2.5 in deze notitie.

Punt 9 > indexatie subsidies

In de meerjarenbegroting is rekening gehouden met een prijsstijging van 2,25% per jaar. We gaan er van uit dat de subsidies gemiddeld met 2,25% per jaar zullen stijgen de komende jaren. Dit levert geen effect op voor de begroting 2020. Zie ook paragraaf 2.6 in deze notitie.

Punt 10 > indexatie belastingen, heffingen, rechten

De uitgangspunten staan vermeld in paragraaf 2.7 en wijken niet af van de huidige uitgangspunten. Op dit punt is er dus geen financieel effect.

Punt 11 > vervallen ENECO-dividend

Het besluit tot verkoop van onze ENECO-aandelen betekent bij werkelijke verkoop dat het dividend van ENECO wegvalt. Er resteert dan alleen nog het dividend van het afgesplitste netwerkbedrijf Stedin, waar gemeenten aandeelhouder van blijven. Het verkoopproces is in volle gang. De verhouding in dividend tussen ENECO en Stedin is ongeveer 60/40. Dat betekent dat na verkoop van ENECO ongeveer € 16.165 aan dividend weg valt vanaf 2021. In 2020 zullen we nl. nog het dividend over 2019 ontvangen. Uiteraard staat tegenover dit wegvallen van dividend een eenmalige verkoopopbrengst, die we kunnen toe voegen aan onze reserves. De verwachting is dat de verkoopopbrengst in 2020 wordt gerealiseerd. In lijn met het voorzichtigheidsbeginsel nemen we het wegvallen van het ENECO-dividend al mee in onze meerjarenbegroting vanaf jaarschijf 2021, maar nemen we nog geen eenmalige verkoopopbrengst mee. Temeer we ook nog niet weten wat de verkoopopbrengst wordt.

Punt 12 > effect 1ste turap 2019

De 1ste turap wordt besluitvormend behandeld in de junivergadering 2019 en staat daarom apart benoemd. Zo is het structurele begrotingssaldo 2020-2023 mét en zónder dit voorstel te lezen.

1.2 Ontwikkelingen eenmalige begrotingspositie

In de jaarrekening 2018 is de staat van reserves en voorzieningen opgenomen. Het *saldo van de algemene reserve* per 31 december 2018 bedraagt € 959.720. De huidige stand van de algemene reserve is als volgt:

Overzicht: Stand AR inclusief meerjarige verplichtingen op grond van raadsbesluiten t/m 21-5-2019						
2019	2020	2021	2022	2023	2019 t/m 2023	toelichting
959.722	381.130	358.630	336.130	446.130		stand Algemene Reserve per 1-1
-8.845	0	0	0	0	-8.845	af: beleidsvisie toerisme (restantbudgetten 2018 met dekking AR)
-12.949	0	0	0	0	-12.949	af: bestemmingsplan (restantbudgetten 2018 met dekking AR)
-7.500	0	0	0	0	-7.500	af: herbestemmingsonderzoek gemeentelijke gebouwen (restantbudgetten 2018 met dekking AR)
-4.855	0	0	0	0	-7.500	af: onderzoek reguleren verkeersstromen in het dorp (restantbudgetten 2018 met dekking AR)
-482.210	0	0	0	0	-492.863	af: toekomst bezoekerscentrum (restantbudgetten 2018 met dekking AR)
-5.000	0	0	0	0	-5.000	af: restantbudgetten 2018: eenmalig budget rampenbestrijdingsplan
-75.000	-75.000	-75.000	0	0	-338.203	af: impuls duurzaamheid. Vanaf 2019 overgeveeld naar reserve duurzaamheid
57.000	0	0	0	0	57.000	bij: begroting 2018 > storting in de AR: terugbetaling in 2019 uit voorziening gebouwen van tijdelijke dekking in 2017
0	0	0	0	0	-7.500	af: begroting 2018 > Waddenproject Duurzame Wadden
-5.000	-5.000	-5.000	-5.000	-5.000	-25.000	af: begroting 2018 > subsidie manege 2018 t/m 2022
-87.500	0	0	0	0	-87.500	af: begroting 2018 > tijdelijke toevoeging voorz.wegen. In 2022 (€ 80.000) en 2024 (€ 7.500) weer teruggestort in AR
80.000	0	0	0	0	150.000	bij: begroting 2018 > extra storting in algemene reserve > 2018 en 2019 totaal € 150.000
25.000	35.000	35.000	35.000	35.000	190.000	bij: begroting 2019 > structurele toevoeging aan de algemene reserve stijgt vanaf begroting 2020 naar € 35.000 per jaar.
-22.624	0	0	0	0	-30.000	af: woningbouwprogramma 2018-2023 (restantbudget 2018)
-20.315	0	0	0	0	-26.500	af: onderzoeksrapport toekomst begraafplaats (restantbudget 2018)
-19.973	0	0	0	0	-27.500	af: voorziening voor dagopvang voor ouderen (restantbudget 2018)
-30.000	0	0	0	0	-30.000	bij: 2de turap, toeristisch programma schuift jaar op
-20.240	0	0	0	0	-20.240	bij: 2de turap, deel uitgaven bestemmingsplan schuiven jaar op
0	0	0	80.000	0	80.000	bij: begroting 2019, terug storten in AR van tijdelijke voeding vtz.wegen volgens MOP wegen 2017-2026
-45.000	22.500	22.500	0	0	0	bij/af: aanbiedingsbrief begroting 2019, spreiding extra storting in de AR
-13.750	0	0	0	0	-13.750	af: (BW 4/2019) tankinspectie en aanpassing tankstation
-25.000	0	0	0	0	-25.000	af: (BW 6/2019) herstel scheurvorming zwembad
145.169					145.169	bij: rekeningsresultaat 2018
-578.592	-22.500	-22.500	110.000	30.000	-587.895	totaal mutaties Algemene reserve
381.130	358.630	336.130	446.130	476.130	476.130	stand Alg. Reserve per 31-12 inclusief meerjarige verplichtingen

Bovenstaande betekent dat van de algemene reserve € 476.130 vrij besteedbaar is. Dit bedrag dient onder andere ter dekking van onze risico's, zoals vermeld in de risicoparagraaf bij de jaarrekening 2018.

In de junivergadering 2019 komt de 1ste turap 2019 aan bod. Deze 1ste turap levert een voordeel op van € 14.370 en is nog niet verwerkt in bovenstaand verplichtingenoverzicht van de algemene reserve.

De omvang van de vrij besteedbare bestemmingsreserves bedraagt per 31-12-2018 € 434.550. Het financiële risico uit de risicoparagraaf van de jaarrekening 2018 betreft een bedrag van € 304.200. Het financiële risico kunnen we dus ruim dekken binnen ons totale incidentele weerstandsvermogen van algemene reserve + vrij besteedbare bestemmingsreserves.

1.3 Overige ontwikkelingen

Sociaal Domein:

De gemeenten Noardeast-Fryslân is binnen het sociaal domein gestart met het proces om te komen tot ombuigingen, innovaties en vernieuwing. Mogelijk dat dit ook effecten heeft voor de gemeente Schiermonnikoog in het kader van onze samenwerking en harmonisatie van beleid. Gesprekken hierover starten op korte termijn.

Toeristenbelasting:

We zijn momenteel bezig met het onderzoeken wat de voordelen en nadelen zijn van diverse wijzen van inning van onze toeristenbelasting. Aanleiding hiertoe vormt o.a.:

- de discussie van vorig jaar over het al dan niet invoeren van watertoeristenbelasting;
- de samenloop van toeristenbelasting en forensenbelasting (dat in gevallen door de belastingplichtige kan worden gekozen voor óf betalen van toeristenbelasting óf betalen van forensenbelasting, terwijl het de bedoeling is dat er geen keuzemogelijkheid is);
- het feit dat de gemeente Noardeast-Fryslân, die voor ons de belastingtaken uitvoert, per 2019 is over gestapt van forfaitaire aanslagen naar het aanslaan van belastingplichtigen op basis van werkelijk verblijf;
- de vergelijking tussen de Waddeneilanden van wijze van inning van (water)toeristenbelasting (zie bijlage bij deze Notitie Financieel kader 2020-2023);
- het feit dat de aannames van benuttingsgraad en bezettingsgraad die onder de huidige verordening toeristenbelasting liggen, getoetst zouden moeten gaan worden op actualiteit.

We komen na de zomer met een voorstel richting de raad, zodat mogelijk de besluitvorming hierover nog kan worden verwerkt voor de begroting 2020. Aangezien de toeristenbelasting voor onze gemeente de een na grootste bron van inkomsten is, willen we dit echter wél zorgvuldig aan pakken.

2 Eigen uitgangspunten begroting 2020

2.1 Meerjarenonderhoudsplannen

In de begroting 2020 en verder worden de cijfers uit de volgende door de raad vastgestelde onderhoudsplannen verwerkt:

- MOP gemeentelijke gebouwen
- MOP jachthaven
- MOP riolering
- MOP openbare verlichting
- MOP wegen
- Afvalplan
- Groenbeheersplan

Wat nog ontbreekt, is het MOP veerdam.

2.2 Vervangingsinvesteringen

De noodzaak van de geplande vervangingsinvesteringen wordt richting het opstellen van de begroting 2020 nog tegen het licht gehouden, evenals de hoogte van de bedragen van die vervangingsinvesteringen.

2.3 Rentepercentage

Renteontwikkelingen

De marktrente (25 jaar, lineair) beweegt zich half mei 2019 rond de 1,15%, tegenover 1,5% begin dit jaar. De rente is dus redelijk stabiel. In onze huidige begroting rekenen we met een rentepercentage van 1,1%. Dat is het rentepercentage dat we doorbelasten in de exploitatie over onze activa. Daarnaast proberen wij zoveel mogelijk gebruik te maken van onze kredietfaciliteiten (lees: rood staan) bij de BNG, omdat de te betalen rente daar nog aanmerkelijk lager is. De -wettelijk verplichte- in de begroting 2020 te hanteren rente zal dan ook ongeveer 1,1% bedragen.

2.4 CAO-ontwikkelingen

De huidige cao liep tot en met 31 december 2018. Deze cao is verwerkt in onze huidige begroting. De verwachting is dat de lonen in 2019 flink zullen stijgen, aangezien het de Nederlandse economie voor de wind gaat. Voor 2020 en verder gaan we uit van een loonstijging van 2,5%, zie paragraaf 1.1, punt 7.

2.5 Indexatie budgetten voor diensten van derden

De meicirculaire 2019 is er nog niet en dus weten we ook nog niet wat de prijscompensatie is waarmee in de meicirculaire wordt gerekend. Over 2018 was de inflatie 1,7% en de eerste vier maanden van 2018 was de inflatie 2,8%. We gaan voor 2019 en verder uit van 2,5% prijsindexatie, zie ook paragraaf 1.1, punt 8.

Contractuele plichten zullen vermoedelijk niet beïnvloedbaar zijn en kunnen leiden tot stijgingen boven de 2,5% waar in 2020 mee wordt gerekend.

2.6 Indexatie subsidies en bijdragen

Subsidieaanvragen beoordelen wij altijd per geval. Daarbij letten we onder andere op het eigen vermogen van een instelling en wat het nut en de noodzaak van een subsidie is.

Vorig jaar hebben we in de Notitie Financieel Kader afgesproken om de subsidies voor 2020 en verder met 2,25% te indexeren.

Ook instellingen hebben natuurlijk te maken met prijsstijgingen en nieuwe cao's. We gaan uit van een gemiddelde indexatie van 2,5% voor 2020 en verder. Dit levert een begrotingsnadeel op voor 2020 en verder, zie ook paragraaf 1.1.

2.7 Indexatie leges, heffingen, rechten en belastingen

De volgende meerjarige indexatiebesluiten zijn genomen en verwerkt in de meerjarenbegroting:

- afvalstoffenheffing: 100% kostendekking
- WABO: 100% kostendekkend
- rioolrechten: vanaf 2019 1% exclusief indexering o.b.v. MOP-riolering
- auto-ontheffingen: 100% kostendekkend

Belastingverhogingen:

- leges en rechten: 2% per jaar
- liggelden: 2% per jaar
- lijkbezorgingsrechten: 2% per jaar
- forensenbelasting: 2% per jaar

- toeristenbelasting: 2% per jaar
- ozb-eigenaren: 1,5% per jaar
- ozb-gebruikers niet-woningen: 1,5% per jaar

Alle hiervoor genoemde verhogingen waren al meerjarig verwerkt in de begroting.

3 Voorstellen nieuw beleid

3.1 Toelichting voorstellen nieuw beleid

Er zijn 18 voorstellen voor nieuw beleid / gewijzigd beleid. De meeste voorstellen zijn ter invulling van het college-akkoord. Met de voorstellen hebben we de mogelijkheid om verder te werken aan de doelen uit dit college-akkoord. Enkele van de nieuwe voorstellen voor nieuw beleid komen voort uit een wettelijke plicht.

Voorstellen met structureel effect:

De volgende voorstellen voor nieuw beleid met structurele effecten worden gedaan:

	2020	2021	2022
begrotingssaldo incl. 1 ^{ste} turap 2019	55.630	75.420	121.305
structureel effect voorstellen NFK 2020-2023	93.605	75.675	78.790
Tekort bij honorering alle voorstellen met structureel effect	-37.975	-255	42.515

Voorstellen met incidenteel effect:

In paragraaf 1.2 is aangegeven dat de vrije ruimte in de AR t/m 2023 € 476.130 bedraagt. Dit is nog exclusief het voordeel van de 1ste turap 2019 van € 14.370. Tellen we die mee, dan is de totale vrije ruimte: € 490.500. Met dit bedrag moeten onze financiële risico's worden afgedekt. In de risicoparagraaf van de jaarrekening 2018 is de financiële omvang van onze risico's becijferd op € 304.200. Dat betekent dat er uiteindelijk € 186.300 aan overdekking is in de Algemene reserve (€ 490.500 - € 304.200).

Met de verkoopopbrengst van ENECO wordt voorzichtigheidshalve nog niet gerekend.

In de jaren 2020 t/m 2023 wordt voor in totaal € 262.560 aan eenmalige middelen gevraagd.

2020: € 96.200

2021: € 114.860

2022: € 30.000

2023: € 21.500

Op dit moment is het college van B&W nog in afwachting van de uitkomsten van de meicirculaire 2019 en van de effecten van de extra budgetten voor het sociaal domein. Mogelijk worden die extra zorgbudgetten nog verwerkt in de komende meicirculaire. Zodra de uitkomsten van beide onderdelen bekend zijn, zullen wij die met de raad delen. Dan weten we ook in hoeverre de opgevoerde voorstellen passen binnen de begrotingssaldi. Bij de begroting 2020 zullen we uiteindelijk met een dekkingsvoorstel komen voor onze voorstellen.